

Nguyễn Quý Đại

Theo phong tục tập quán từ ngàn xưa hằng năm mỗi độ xuân về người Việt Nam ở khắp nơi trên thế giới đều chuẩn bị đón Tết cổ truyền để con cháu biết cội nguồn dân tộc và cũng là dịp Cộng Đồng Người Việt Tỵ Nạn CS, Hội Đồng Hương, Hội Đoàn...sinh hoạt văn nghệ vui xuân gặp nhau hàn huyên tâm sự, ôn cố tri tân. Để bảo tồn Văn hóa, Văn học Việt Nam hải ngoại, từ trước tháng chạp các Hội Đoàn kêu gọi đồng hương đóng góp bài cho Đặc san, Nguyệt San, Báo xuân 2025.

Năm 2025 là năm Ất Tỵ, mừng một Tết là ngày 29/01, năm dương lịch 2025 có 365 ngày, nhưng âm lịch có tháng nhuận vào tháng 6 âm lịch là 383 ngày. Theo cách tính lịch Can - Chi (Thập can gồm Giáp, Ất, Bính, Đinh, Mậu, Kỷ, Canh, Tân, Nhâm, Quý. Theo Thập Nhị Chi là 12 con giáp người Việt chọn các con vật gần gũi với con người đã thuần dưỡng: Tý, Sửu, Dần, Mão, Thìn, Tỵ, Ngọ, Mùi, Thân, Dậu, Tuất, Hợi, được chia làm 6 nhóm là 6 cặp (lục hợp)

Nhóm thứ 1: Tý - Sửu (Chuột - Trâu); nhóm thứ 2: Dần - Mão (Hổ - Mèo)

Nhóm thứ 3: Thìn - Tỵ (Rồng - Rắn); nhóm thứ 4: Ngọ - Mùi (Ngựa - Dê)

Nhóm thứ 5: Thân - Dậu (Khỉ - Gà); nhóm thứ 6: Tuất - Hợi (Chó - Heo)

Năm Ất Tỵ chỉ xuất hiện một lần sau 60 năm (Lục thập Hoa Giáp). Năm 2025 Ất Tỵ (từ: 29/01/2025 đến 16/02/ 2026); cho đến 60 năm sau Ất Tỵ 2085 (từ: 26 /01/ 2085 đến 13 /02/ 2086).

Tết âm lịch thì Chùa in lịch có cả ngày âm, ngày dương, vì theo đạo Phật ăn chay vào những ngày âm lịch trong tháng như ngày rằm, mồng một... Trong dân gian còn một số người tin ngày tốt xấu để

chọn ngày cưới hỏi, khai trương... Chúng tôi không luận bàn đến tử vi, ngày tốt xấu mà sưu tầm tài liệu về ý nghĩa của năm mới theo con giáp góp vui với bạn đọc. Nói về con rắn thì ai cũng biết trong đời sống ngày xưa ở quê nhà. Những thành phố lớn như Âu châu rắn chỉ thấy trong sở thú mà thôi. Nhưng qua sách vở, phim ảnh, những câu chuyện lịch sử không thiếu hình ảnh con rắn.

RẮN VÀ CON NGƯỜI

Từ thời tiền sử loài rắn sinh ra gắn liền với đời sống con người. Theo sách Khải Huyền trong Kinh Thánh thì Adam và Eva là người Nam, Nữ đầu tiên thủy tổ loài người do Chúa trời tạo ra ở Vườn Địa Đàng và dạy rằng: *"Hết mọi cây trong vườn chúng con có quyền ăn, trừ cây biết lành biết dữ ở giữa vườn, nếu ăn vào chúng con sẽ chết."* là cây Đời Sống (Tree of Life). Con rắn *"quỷ quyết hơn mọi con thú trên cánh đồng."* gian ngoan cảm dỗ Eva rằng: *"Ăn trái đó không chết đâu, trái*

lại mắt bà sẽ mở ra và trở nên giống như Chúa." Eva không cưỡng lại được sự cám dỗ đã hái rồi đưa cho Adam cùng ăn. Lập tức mắt họ mở ra và thấy mình trần truồng, và họ bị trục xuất khỏi Vườn Địa Đàng xuống thế gian. Thiên Chúa xót xa khi nhìn con cái mình đi vào con đường tội lỗi và đau khổ, *"Thiên Chúa làm cho Adam và Eva những chiếc áo bằng da và mặc cho họ"* (St 3,21), và tìm mọi cách ngăn chặn tội ác để giúp con người khỏi khổ đau. Câu chuyện Adam và Eva là nền tảng của học thuyết Thiên chúa giáo: *"Tội lỗi đến với thế giới qua con người và chết qua tội lỗi, và vì thế cái chết xảy đến với tất cả loài người bởi con người là tội lỗi."* Chúa cũng trừng phạt con rắn *"phải đi bằng bụng, và phải ăn bụi trong suốt những ngày của cuộc đời rắn"*. Bởi vậy rắn được coi là tượng trưng cho tội ác và hiểm độc, thù dai, rắn cũng là biểu hiệu cho Satan. Hình tượng con rắn trong dân gian thường tượng trưng cho hạng người xấu, tiểu nhân, giả dối cần phải tránh xa như: *hang hùm nọc rắn*, hay hạng người như *Sư hổ mang, khẩu Phật tâm xà* là lời như của Phật nhưng tâm là của quỷ, hay *đánh rắn phải đập đầu* vì để sống nó sẽ trả thù.

Theo truyền thuyết rắn là sinh vật được nhiều quốc gia trên thế giới sùng kính coi rắn như là thần linh dưới nhiều hình thức khác nhau, là một hình tượng tín ngưỡng vô cùng phức tạp. Nhiều huyền thoại hấp dẫn như rắn sống lâu năm sẽ biến thành nàng tiên đẹp kiều diễm... rắn cho ngọc quý. Một số bộ tộc Phi châu, Úc châu, Á châu... còn tục thờ cúng rắn vì họ cho rằng rắn có khả năng thay da, sống trường sinh bất lão. Cổ tích Việt

nam cũng nhắc đến sự trường sinh của rắn qua câu chuyện "rắn già rắn lột da sống đời". (các nhà Sinh vật học nghiên cứu rắn có thể sống tới 50 năm). Ở Việt Nam ngày nay nhiều nơi còn mê tín dị đoan thờ lạy rắn. Người Ai Cập thời xa xưa cho rằng rắn là thần hộ mạng tượng trưng cho sự khôn ngoan, thiêng liêng cho nguồn năng lượng và sự sáng tạo, sự tái sinh, bất tử, vĩnh cửu cho các vị vua chúa. Còn lại dấu tích hàng nghìn năm về trước, trên các vương miện của các vua Ai Cập đều có chạm hình rắn bằng vàng hay bằng ngọc còn lưu giữ trong các viện bảo tàng.

Trong chuyến du lịch Ai cập tôi chụp hình trên bức tường cao của đền thờ ở kim tự tháp bậc thang Djoser xây dựng từ năm 2650 trước công nguyên, còn những con Cobra, cũng như đền thờ thần Horus ở Edfu trên cổng có hình hai con rắn.

Chùa ở Campuchia có hình một con rắn chín đầu gọi là thần rắn Naga. *Nhìn chung theo các tài liệu thì rắn làm ảnh hưởng* đời sống văn hóa của nhân loại bằng nhiều hình thức và sự biểu hiện khác nhau. Nó mang những ý nghĩa biểu tượng nhất định cho văn hóa, tín ngưỡng, tập tục, lối sống theo bản sắc của một dân tộc.

ĐỜI SỐNG RẮN TRONG THIÊN NHIÊN

Theo tác phẩm Tiere und Lebensräum hiện nay trên thế giới có hơn 2600 loại rắn. Trải qua quá trình thay đổi của thiên nhiên, một số loài rắn có những đặc tính riêng biệt, rắn có chiều dài ngắn, lớn nhỏ khác nhau nhưng có đặc điểm chung là có thể cuộn tròn. Số đốt xương sống và xương sườn của loài rắn có khoảng 160 tới hơn 400 đốt. Rắn là một loài động vật máu lạnh, bò sát, cùng lớp với thằn lằn, tắc kè nhưng rắn không có chân mà di chuyển bằng cách trườn bò. Loài rắn thuộc chi Caenophidia, số vảy bụng và hàng vảy lưng của nó tương ứng với số đốt xương sống. Một số rắn đặc biệt có khả năng lướt nhanh, hầu hết là thuộc chi Chrysopelea nhờ cấu trúc khớp xương lưng của rắn mềm mại và dẻo dai, di chuyển trên cây rắn có thể "bay" hơn 15 mét để sang cây khác, nhờ cách uốn mình trong không khí, rắn có những loại có nọc độc và không có nọc độc.

Những con rắn độc sử dụng nước bọt, nọc độc tiết qua những chiếc răng, nọc độc từ miệng rắn có thể làm tê liệt và giết chết con mồi. Nọc độc là độc tố tác hại qua đường máu đến thần kinh. Có đến 450 loài rắn độc trên thế giới, trong đó có 250 loài có nọc độc giết người. Toàn thân rắn được bao bọc lớp da có vảy cứng không tăng trưởng tương ứng theo sự trưởng thành của thân thể rắn, bởi vậy mỗi năm rắn phải lột da để lớn theo chu kỳ và loại bỏ ký sinh trùng. Phần nhỏ ở cuối đuôi rắn không thể thay đổi nên khi rắn lớn lên làm thắt chặt, thì rắn tự cắt đứt đường máu đưa tới khúc đuôi và từ từ nó sẽ rụng đi. Da rắn có vảy như cái chân để trườn bò khi di chuyển, thân dài và nhỏ của nó

uốn thành hình chữ S. Khi bò các vảy trườn theo lồi ra và rấn dùng đầu nhọn của các chiếc vảy để trèo lên những đám cỏ hoặc mô đất gồ ghề.

Thông thường rấn ăn thịt những loài chuột, ếch, nhái, chim... nhưng rấn lục chỉ ăn sâu bọ, loài rấn hổ Cobra thường ăn đồng loại. Xương hàm dưới của rấn rất linh động, hai hàm của nó không gắn liền cố định mà được nối thẳng vào sọ, cho phép chúng mở rộng miệng để nuốt trọn con mồi dù cho con mồi có lớn hơn nhiều so với đường kính thân rấn, nhờ có hệ xương hàm nhiều khớp và dây chằng đàn hồi nên rấn có thể há miệng rất to. Rấn nuốt sống con mồi nén xương sống lại giống như chiếc đàn xếp để con mồi trôi xuống. Mi mắt rấn trong suốt và thường xuyên đóng kín, được gọi là vảy mắt.

Loài rấn không có vành ngoài tai, cho nên thính giác của chúng tương đối kém vì mắt của chúng sinh ra ở hai bên đầu, nên nhìn cũng bị hạn chế, thính giác và thị giác có khuyết điểm thì khứu giác của chúng trở thành cơ quan cảm giác quan trọng nhất. Khứu giác của loài rấn do khu cảm giác ở phần dưới miệng và khoang mũi hợp thành. Khi bò rấn dùng cái lưỡi có chẻ nhánh của mình thò ra thụt vào để kiếm mồi. Ngoài ra có một số loài rấn còn phát triển một số cơ quan cảm giác đặc biệt, chẳng hạn như có nhiều loài rấn có những lỗ nhỏ nằm giữa mắt và lỗ mũi, những lỗ nhỏ ấy rất nhạy cảm. Đó là cơ quan cảm nhiệt của rấn. Trong những lỗ nhỏ ấy có một lớp màng mỏng nối liền với thần kinh ở bộ óc rất nhạy với nhiệt độ phát ra từ các loài động vật có máu nóng. Dù rấn mù mắt hay chúng đang ở trong bóng tối nó cũng có thể phát hiện ra những con mồi ở cách xa khoảng nửa mét. Những cơ quan cảm giác nhạy cảm này đối với loài rấn là điều kiện quan trọng để sinh tồn. Ngoài tác dụng dùng để săn mồi và tránh kẻ thù, là phương tiện con đực tìm con cái giao phối. Rấn không thể điều chỉnh sinh lý như các loài động vật máu nóng như loài có vú và chim, dù nhiệt độ bên ngoài thay đổi rấn vẫn giữ nhiệt độ trong cơ thể. Những vùng khí hậu lạnh như Châu Âu loài rấn phải ngủ trong hang suốt mùa đông như con gấu, khí hậu miền nhiệt đới thích hợp cho các loài rấn sinh sống. Ở Việt Nam có đầy đủ các loại: rấn lục đầu đen, rấn lục đầu đỏ, rấn lục, rấn cạp nia, rấn cạp nong, rấn đòn cân, rấn độc, rấn gió, rấn giun, rấn khô mộc, rấn lai, rấn lục, hoa cải, rấn lục núi, rấn lục sừng, rấn lửa, rấn mai gầm, rấn nước, rấn sọc đốm đỏ, rấn sọc khoanh, rấn vú nạng, rấn xe điều, rấn đẹn bụng vàng, rấn đẹn cơm, rấn đẹn đuôi gai, rấn đẹn khoanh, rấn đẹn mỡ, rấn đẹn mõm, rấn đẹn vết, rấn đẹn sọc dưa, rấn hổ lửa, rấn hổ mang, rấn hổ mang chúa, rấn hổ trâu... Ngoài ra người ta còn thấy rấn ở trong rừng rậm vùng cao nguyên trên đầu có mào, có sừng. (hình các loài rấn trong ghê sợ tôi không lấy vào bài).

Rấn có đủ các màu sắc, sinh sống ở hầu hết các môi trường trong thiên nhiên. Từ trên núi cao đến sông sâu biển rộng, từ sa mạc nóng cháy đến rừng rậm, trên cây hay dưới đất, dù không có chân nhưng bò rất nhanh mà không gây ra tiếng động. Rấn có thể di chuyển nhiều tư thế bò ngang, thẳng, nửa dưới đất nửa thẳng đứng... Phần lớn rấn đẻ trứng và rời bỏ trứng của chúng sau khi đẻ; tuy nhiên một số loài giữ trứng trong cơ thể đến khi trứng nở. Gần đây khoa học xác định được một số loài rấn đẻ con là một điều khác thường trong giới bò sát. Mỗi năm rấn hổ mang chỉ giao hợp một lần với thời gian từ 20-34 giờ, từ tháng 4 hay tháng 5 và đẻ trứng tháng 6 và tháng 7 mỗi con đẻ 6-7 trứng,

riêng rắn chúa đẻ 20-30 trứng, thời gian nở con từ 50-57 ngày và rắn mới nở có thể cắn chết người.

Các loài rắn lớn trong họ Boidae là rắn gồm có: rắn cộc, rắn đất, rắn gấm, rắn gió v.v. loài rắn săn các động vật máu nóng bằng cách cắn, ngậm con mồi và dùng thân mình quấn con mồi cho đến chết rồi nuốt vào từ từ. Rắn trăn cong vào trong nhưng nhờ cấu tạo của xương hàm mở rộng nên có thể nuốt được những con mồi lớn. Trăn có hai phân họ lớn: Boinae và Erycinae. Các loài trăn lớn (mãng xà) thuộc họ Pythonidae. Ban ngày ngủ ban đêm đi kiếm ăn, thích nơi ẩm áp để ngủ qua mùa đông. Các mùa khác trăn kiếm ăn và sinh sản. Trăn là loài ưa môi trường nước, do đó di chuyển dưới nước rất nhanh, chậm chạp trên cạn. Là loài bò sát khổng lồ, nên thức ăn là những con thú to lớn như heo rừng, nai, hươu, báo, bò, trâu rừng loại nhỏ chúng cũng quấn chết và nuốt chửng, loài trăn mắt lưới Đông Nam Á, được coi là họ trăn lớn nhất thế giới bò sát, chiều dài 15m, thân to (đường kính) tới 85cm và nặng 447kg. Hiện nay ở Việt Nam trên Thất sơn, rừng U Minh người ta còn phát hiện nhiều loài trăn lớn, thường bị thợ rừng săn bắt. Theo luật của tạo hóa có sinh có diệt, nên rắn cũng bị loại chồn cũng như những con rết lớn ăn thịt, rắn con mới sinh thì bị con chim bìm bịp ăn (phim tài liệu trên Tivi).

TRUYỀN THUYẾT RẮN BÁO OÁN

Một hôm cha của Nguyễn Trãi là Nguyễn Phi Khanh cho học trò phát cỏ trong vườn để làm chỗ dạy học. Đến đêm, ông nằm mơ thấy một người đàn bà dẫn bày con đại tới xin thư thả ít hôm, vì bận con mọn nên chưa kịp dọn nhà. Đến khi học trò của ông phát cỏ, đập chết một bày rắn con, lúc đó ông mới hiểu ra ý nghĩa giấc mơ... Đêm đó lúc ông đọc sách thì có con rắn bò trên xà nhà nhỏ một giọt máu thấm vào chữ "tộc-họ" qua ba lớp giấy, ứng với việc gia tộc ông sẽ bị hại đến ba họ. Ngày sau con rắn mẹ hóa ra bà Nguyễn Thị Lộ để làm hại ba đời nhà ông. Đến đời Nguyễn, trong Lịch triều hiến chương loại chí lại có thêm chi tiết: Con rắn thành tinh ngậm mang thù oán, mới đầu thai thành Thị Lộ.

Những năm Tỵ trong lịch sử, dân tộc Việt đã đoàn kết đứng lên đánh đuổi quân xâm lăng giành lại độc lập, mở mang bờ cõi về phương Nam, chiến tranh với Chiêm Thành, Xiêm la (Thailand)...trải qua rất nhiều biến cố oai hùng của quân dân Đại Việt, nhưng tôi trích dẫn ba năm Tỵ (1077;1305;1785) được nhắc đến trong thi ca:

Năm Đinh Tỵ (1077) Nhà Tống cử đạo quân hùng hậu tiến vào nước ta. Quân dân Đại Việt, dưới sự chỉ huy của tướng quân Lý Thường Kiệt lập phòng tuyến sông Cầu ngăn bước tiến của kẻ thù. Ngày 18/1/1077, trên sông Như Nguyệt có phòng tuyến của quân ta, Tướng Lý Thường Kiệt sáng tác bốn câu thơ còn lưu truyền đến ngày nay:

*Nam quốc sơn hà Nam đế cư
Tiệt nhiên định phận tại thiên thư
Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm
Nhữ đẳng hành khan thủ bại hư*

Ất Tỵ (1305): "Đại Việt mở cõi về Nam. Huyền Trân công chúa bà hoàng nước Chiêm"

Thượng hoàng Trần Nhân Tông viếng thăm Chiêm Thành năm 1301 với mục đích giữ giao thương hòa bình với Chiêm Thành, ngài đã hứa gả Huyền Trân công chúa cho quốc vương Chế Mân (Jaya Simhavarman III). Năm 1305, sứ bộ Champa đã đến kinh đô Đại Việt xin đính hôn. Sứ bộ đã dâng sinh lễ cưới là hai châu Ô, Lý. Vua Trần Anh Tông đã thực hiện lời hứa của thượng hoàng, và công chúa Huyền Trân đã hy sinh tình riêng, vì dân tộc chấp nhận kết hôn cùng với vua Chế Mân và trở thành Hoàng hậu Paramesvri, nhờ có cuộc hôn phối này mà tình giao hảo giữa hai nước được tốt đẹp.

Năm 1307, vua Chế Mân qua đời, theo tục lệ của đất nước Chiêm Thành, hoàng hậu phải lên giàn hỏa thiêu để tuấn táng theo chồng. Vua Trần Anh Tông biết được tin liền sai tướng Trần Khắc Chung vờ sang viếng để cứu công chúa trở về. Tháng 8 năm Mậu Thân (1308) sau khi về đến đất Thăng Long, Huyền Trân công chúa xuất gia tu hành. Tương truyền Huyền Trân công chúa đến làng Hồ Sơn, huyện Thiên Bản (nay thuộc tỉnh Nam Định) lập am tranh tu tập và viên tịch tại đây niên hiệu Khải Định năm thứ 9 (1925):

*Đẹp được Lao lấy đầu đầu,
Chiêm Thành tiến phụng về châu quốc gia.
Thiên hạ vậy nên một nhà,
Thông đường buôn bán gần xa đi về.*

Mở mang bờ cõi về phương Nam cho đến ngày nay người dân Việt không quên hai nàng Công Chúa của nhà Trần Huyền Trân Công Chúa và nhà Nguyễn là: công nữ Ngọc Vạn. (Năm 1620, được Chúa Nguyễn gả cho vua Chân Lạp Chey Chetta II, trở thành vương hậu của nước Chân Lạp).

Ất Tỵ (1785): "*Rạch Gầm, Xoài Mút ghi danh. Sáng gương Nguyễn Huệ, tan tàn thuyền Xiêm*" ca dao gọi nhắc lại sự kiện lịch sử vẻ vang, trận chiến Rạch Gầm - Xoài Mút tại Châu Thành, Tiền Giang (trước năm 1976 là tỉnh Mỹ Tho) trở thành di tích lịch sử còn mãi với thời gian, âm vang những trang sử hào hùng của dân tộc.

*Bản gie đóm đuợc sáng ngời,
Rạch Gầm - Xoài Mút muôn đời oai linh!*

RẢN TRONG THI CA.

Mỗi lần xuân về chúng ta nhớ lại chiến thắng mùa xuân Kỷ Dậu 1789 vua Quang Trung đánh bại quân Thanh, bởi vì vua Lê Chiêu Thống vị vua thứ 16 và cuối cùng của nhà Lê Trung Hưng, (trị vì 1786-1789). Lê Chiêu Thống sang cầu viện nhà Thanh đem quân sang giúp với hy vọng trở lại ngai vàng. Nghe tin báo, ngày 25 tháng 11 năm Mậu Thân (22. 12. 1788), Bắc Bình vương Nguyễn Huệ xuất quân tiến ra Bắc Hà. Vì lý do vua Lê đã bỏ nước và rước giặc về, để có danh nghĩa chính thống, Nguyễn Huệ lên ngôi Hoàng đế, lấy niên hiệu Quang Trung. Chỉ 6 ngày kể từ đêm 30 Tết âm lịch, quân Tây Sơn thần tốc đánh bại quân Thanh ở trận Ngọc Hồi Đống Đa. Mùng 5 Tết quân Tây Sơn tiến vào Thăng Long. Tôn Sĩ Nghị dẫn tàn quân bỏ chạy cùng Lê Chiêu Thống sang Tàu. Việc rước quân Thanh vào Đại Việt của Lê Chiêu Thống bị lịch sử kết tội bán nước là *cống rần cắn gà nhà*. CSVN ngày nay cúi đầu hàng phục Tàu để mất một phần lãnh thổ, biển

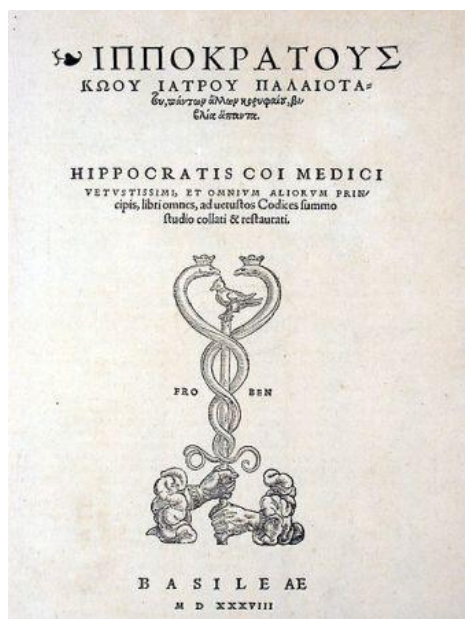
đảo Hoàng sa, Trường sa. Ngư dân đánh bắt cá trên vùng biển Việt Nam bị hải quân, cảnh sát biển của Tàu, cướp đánh đập, đâm chìm ghe tàu...nhưng về phía truyền thông của CSVN luôn nói là tàu lạ? Những năm trước người dân yêu nước biểu tình chống Tàu thì bị đảng CSVN ra lệnh đàn áp, đánh đập kết án tù nhiều năm nên bị người Việt trong và ngoài nước nguyên rửa nhà cầm quyền CS là *hèn với giặc ác với dân* hay cùng hành động *công rắn cắn gà nhà* như cổ thi sĩ Nguyễn Chí Thiệu viết về con rắn Cộng sản.

*Con rắn đỏ vô cùng hung hiểm
Nó sinh ra lớn lên nhờ súc siểm
Nhả nọc hận thù, phờ phảnh công phu
Khéo léo đầu cơ lòng ái quốc đui mù
Lạy lạy Tàu Nga không hề điểm nhục
Đủ hơi sức nó hiện hình phản phúc
Ngóc đầu, phì rít bắt nhân
Cắn cổ lê dân, quăng quật mộ phần
Phá đạo, phá đời uống khô sông núi.*

Thi hào Nguyễn Du diễn tả tâm trạng của nàng Kiều trong cuộc đời lưu lạc, phải đối đầu với bao cảnh đời ngang trái phũ phàng, nguy hiểm như loài hổ, rắn:

*Thân ta, ta phải lo âu
Miệng hùm nọc rắn ở đâu chôn nây
Ví chẳng chấp cánh cao bay
Rào cây lâu cũng có ngày bẻ hoa
Phận bèo bao quản nước sa
Lênh đênh đâu nữa cũng là lênh đênh.*

RẮN VỚI NGÀNH Y KHOA

Hippocrates (470-366 B.C.) là người sáng lập ra nền Y khoa hiện đại được xem là thầy thuốc vĩ đại nhất. Ông cũng soạn thảo "*Lời thề Đạo đức Y khoa*" hay gọi là "*Lời thề Hippocrates*". Lời thề thiêng liêng này được các bác sĩ trang trọng đọc trước khi bắt đầu hành nghề Y. Hippocrates được xem là vị tổ của ngành Y học Tây phương. Ngoài ra còn có biểu tượng của ngành Y khi thì thấy hai con rắn hay một con rắn quấn quanh cây gậy, hay cái chén có con rắn. Theo thần thoại Hy Lạp về Hermes và Asklepiosⁱⁱ có nhiều giải thích khác nhau về rắn, tôi sưu tầm và tóm lược những điểm chính.

a/ Chiếc gậy của Hermes: theo truyền thuyết Apollo trao đổi với Hermes, người anh em khác cha, một chiếc đĩa bằng vàng. Hermes sử dụng nó để tách riêng hai con rắn, nhưng những con rắn cuộn lại theo

chiều ngược...biểu tượng của thần Hermes tượng trưng bởi cây gậy có nhánh nguyệt quế hoặc cành ô liu. Sau đó, các nhánh được quấn quanh cây gậy để tạo ra hình hai con rắn quấn lại với nhau, nó có hai cánh, tượng trưng cho vận tốc của Hermes sứ giả của các vị thiên thần (những con rắn đại diện cho lửa và nước, đất và cảnh trời), đó là biểu tượng của hòa bình do các thiên sứ mang lại. Một giải thích khác nhấn mạnh đến sự cặp đôi của các con rắn và biểu tượng của khả năng sinh sản. Con rắn quấn quanh cây gậy, tượng trưng cho cây sự sống, có ý nghĩa là sự kiêu ngạo bị chinh phục và khuất phục, nọc độc của nó biến thành thuốc điều trị.

Theo một số tài liệu khác thì phù hiệu *cây gậy và con rắn* được xuất hiện lần đầu tiên trên thế giới vào khoảng thế kỷ thứ 7 trước Công nguyên, là hình cây gậy có hai con rắn bện quanh, trên đầu gậy có một đôi cánh. Theo thuyết này thì kể rằng Hermes là con trai của thần Jupiter và nữ thần Maia, dùng cây gậy thần của mình để ném vào giữa hai con rắn đang cắn nhau "một mắt một còn" sau đó chúng thôi cắn và cùng quấn quanh cây gậy thần đó.

b/ Thần thoại về Asklepios: ông ta nhìn thấy một con rắn tiến về phía mình, ông hướng cây gậy của mình về phía nó. Con rắn tự cuộn lại, Asklepios đập cây gậy xuống đất giết chết nó. Con rắn thứ hai đột nhiên xuất hiện ngậm loại dược thảo bỏ vào miệng con rắn đã chết và con rắn này được cứu sống, nhờ vậy ông phát hiện đặc tính của các loại thảo dược đó. Con rắn còn là một biểu tượng của cuộc sống và sinh lực bởi vì nó có đặc tính thay đổi da, có thể lấy lại thời thanh xuân. Con rắn bò sát đất, có nghĩa là nó biết tất cả những bí mật và các đặc tính y dược của các loại thảo mộc, hoặc những bí ẩn sự chết. Asklepios chỉ dấu cho bệnh nhân những liệu pháp sử dụng các loại thảo mộc để trị lành bệnh, giúp vô số người thoát những cơn bệnh hiểm nghèo. Để tỏ lòng biết ơn người đã cứu nhân độ thế thời đế chế La mã các đền thờ được lập nên để vinh danh Asklepios và từ đó cây gậy Asklepios được gắn liền với ngành y.

Phù hiệu cục Quân Y

Việc tôn thờ Asklepios sau đó lan rộng ra khắp nước Hy Lạp, đến Châu Á, và Ai Cập, đến cả thần dân trung thành với Alexandre Đại đế. Asklepios là người ngoại quốc đầu tiên được thừa nhận ở La mã. Di tích Asklepios được tìm thấy liên quan đến ngành Y trong cuốn giáo khoa Y khoa của thầy thuốc nổi tiếng người Ả rập Avicenna vào năm 1544, có in hình Asklepios ở trang bìa. Rồi từ đó phù hiệu của Asklepios được sử dụng là biểu tượng của ngành Y ở nhiều nơi, từ Châu Âu (Hiệp hội Y khoa Hoàng gia Anh) sau đó phổ biến đến các quốc gia trên thế giới. Ở Ai cập cổ đại các mẫu rắn

được dùng trong các kiểu viết chữ tượng hình. Trung quốc và cả Việt Nam xem rắn là một loại thuốc trị được nhiều chứng bệnh. Nhật cũng tìm thấy vết tích rắn vẽ trong các ngôi mộ cổ v.v.v. Cây gậy là biểu tượng của bác sĩ khắp nơi trên thế giới cứu nhân độ

thể. Nói chung sự liên quan giữa rắn với ngành Y là gần gũi hơn cả, tinh thần Asklepios trong thực hành Y khoa có thể đáp lại lòng mong mỏi của bệnh nhân, cây gậy tượng trưng cho cây sự sống, tính thận trọng trong ngành Y Dược là sự cống hiến cho nhân loại.

CÁI CHÉN CỦA HYGEIA

Hygieia nữ thần Sức khỏe (God of Health) cầm cái chén với con rắn cuốn quanh tay, trong vị thế giống như rắn sắp sửa thả lưới vào chén. Chữ "hygiene" bắt nguồn từ chữ Hygeia, dần dần biểu tượng chỉ có cái chén và con rắn trở nên quen thuộc và được mang tên là "Chén Hygeia". Nhiều người coi cái chén của Hygeia và con rắn như biểu tượng sự sống tiêu biểu là chén thuốc nước và con rắn tượng trưng khả năng làm lành

bệnh. Chén Hygeia làm biểu tượng cho những nhà chế thuốc ở Italy từ năm 1222. Năm 1922 người Ý dùng nó trong dịp lễ mừng kỷ niệm 700 năm thành lập Đại học Padua, là trường đại học hàng đầu của Ý nổi bật lâu đời ở Châu Âu. Năm 1796 chén Hygeia chính thức sử dụng làm biểu tượng cho ngành Dược. Tại Đức từ năm 1951 Fritz Rupprecht Mathieu phác họa phù hiệu cho nhà thuốc Tây chữ A nghĩa là Apotheke là nhà thuốc màu đỏ có hình cái chén và con rắn.

RẮN TRONG NGÀNH Y HỌC TÂY PHƯƠNG

Nọc rắn khác biệt rõ rệt từ loài này sang loài kia, nhưng chúng đều có một điểm chung là mỗi loại đều là những hợp chất phức tạp, được tạo thành từ hàng nghìn protein và enzyme khác nhau. Phần lớn các loài rắn độc được chia làm 3 họ: Colubridae, Elapidae hoặc Viperidae, nọc độc phóng ra từ tuyến nước bọt chia làm 3 nhóm chính: cytotoxins, neurotoxins và hemotoxins. Rắn cắn chết người mỗi năm, nhưng nọc độc chết người của nó tiềm tàng khả năng cứu chữa cho các bệnh của con người (dược liệu trị huyết áp phổ biến, dùng để chữa các khối máu nghẽn, nghiên cứu đến những chứng bệnh như động kinh có nhiều hoạt động điện não, chữa trị các cơn đau hoặc giúp người bị nghiện cai thuốc, bệnh Alzheimer, chữa thấp khớp, đau nhức, làm giảm đau cho bệnh ung thư...). Nọc độc của loài rắn chứa một loại protein làm giảm đau mạnh tương đương như morphine. Rắn Mamba đen là một trong những loài rắn nguy hiểm nhất trên thế giới, sống ở Phi châu thuộc phía Nam sa mạc Sahara dài 2,5 m đến 4,5 m, bò nhanh 24 km/h. Mỗi lần cắn phun ra 400 mg nọc độc. Chỉ cần 15-20 mg đủ làm con người chết trong một thời gian rất ngắn.

Các nhà nghiên cứu Pháp trình bày trên tạp chí Anh, "Natur/Thiên nhiên" thí nghiệm thành công nọc độc rắn Mamba đen (Schwarzen Mamba/ Dendroaspis polylepis polylepis) làm giảm đau như Morphine không bị phản ứng, "*Khi tiến hành thí nghiệm trên loài chuột, nọc độc cho thấy khả năng giảm đau mạnh tương đương với morphine nhưng lại không gây ra nhiều tác dụng phụ*". Cách lấy nọc rắn dùng ngón tay cái và ngón trỏ bóp

nhẹ vào mang tai rấn kích thích tuyến nọc độc nằm dưới da của mỗi bên mang tai, nọc rấn theo rãnh của răng chảy ra dụng cụ lấy nọc, nọc là chất lỏng không màu trong suốt, qua tiến trình làm khô giữ được tác dụng như nọc rấn tươi là nguồn cung cấp thuốc quan trọng để bào chế thuốc... lấy nọc rấn vào mùa hè, mỗi tháng một lần một con lấy được trung bình 0,25 ml, nhưng còn tùy thuộc vào những loại rấn lớn thì nhiều hơn.

RẮN TRONG NGÀNH ĐÔNG Y

Việt Nam có các trại nuôi rắn được phát triển, nổi tiếng như trại rắn Vĩnh Sơn (Phú Thọ), trại rắn Đồng Tâm (Tiền Giang). Một số loài rắn thường dùng làm thuốc: Rắn hổ mang là chúa tể của loài rắn. Rắn hổ mang còn có tên gọi là hổ lửa, hổ phi, tên khoa học là *Naja Naja*, thuộc họ rắn hổ (Elapidae). Rắn cạp nong (rắn mai gầm) (*Bungarus fasciatus* Schneider) Rắn cạp nia (rắn mai gầm bạc) (*Bungarus candidus* L. Rắn ráo (*Ptyas mucosus*), họ Rắn nước (Colubridae). Các loài rắn biển (đền đai xanh, đền đốm, đền khoang, thuộc chi *Hydrophis*, họ Rắn biển (Hydrophiidae).

Nọc rắn: rất độc do có các enzym và protein độc. Thường dùng dưới dạng thuốc tiêm, thuốc mỡ chữa tê thấp, giảm đau cho bệnh nhân ung thư, hạn chế phát triển khối u.

Tại Việt Nam người ta đồn và quảng cáo: sừng tê giác, ngà voi, tay và mật gấu, rượu rắn, hổ cốt ...đều là "*thần dược*" chữa được bá bệnh, cường dương bổ thận "*ông uống bà khen*". Chúng ta phải cẩn thận đừng vội tin, quảng cáo làm tiền không trách nhiệm. "*khỏe đâu không thấy, chỉ thấy rước họa mà thôi*" tốn kém tiền bạc. Bởi vì các nhà khoa học Tây phương chưa chứng minh được kết các loại *thần dược* của người Việt Nam. Theo Tây y bệnh nhân chữa trị theo phương pháp khoa học, Bác sĩ định bệnh cho uống thuốc chữa hết bệnh, còn theo ngành Đông y dùng thuốc Bắc chỉ có tác dụng điều trị hỗ trợ. Người Tây phương họ không ăn uống như ở Việt Nam, nhưng người nào cũng khỏe mạnh tuổi thọ thường trên 80. Nếu bị đau nhức cơ thể, tứ chi nên tập thể dục, đi bộ, bơi lội sẽ khỏe, không có rượu nào chữa trị hết bệnh.

Sau năm 1975 thì đời sống tại quê nhà bị ảnh hưởng Tàu nên về vấn đề ăn uống *hỗn tạp* hơn, phần lớn quan trọng ăn uống chỉ để cường dương bổ thận... Những năm trước Sài Gòn có nhiều quán nhậu, đặc sản thịt rắn, uống máu, nuốt mật sống của rắn. Các loài rắn bị săn bắt để ăn thịt hay ngâm rượu, có nhiều loại sắp bị tuyệt chủng, không còn rắn để bắt chuột, gây thêm nạn chuột sinh sản nhiều phá hoại ngũ cốc ...Ấn Độ từ năm 1972 có luật cấm bắt rắn, dù những người bắt rắn huấn luyện múa theo điệu sáo để mua vui, nếu người nào vi phạm bị phạt tù.

Mỗi lần xuân đến rồi đi, để lại trong lòng người những hoài niệm thương nhớ băng khuâng. Tuổi trẻ sống với tương lai, tuổi già như nắng chiều xế bóng hồi tưởng lại kỷ niệm một thời đã qua. Chúng ta sống đời lưu vong, với tuổi đời thêm chồng chất thì lòng thương nhớ cố hương và hướng về nguồn, nơi chôn nhau cắt rún càng nhiều hơn và cảm thấy bất lực trước sự miên viễn của thời gian.

Nhìn lại lịch sử Việt Nam trải qua một ngàn năm Bắc thuộc, gần một trăm năm nô lệ giặc Tây, hơn 20 năm chiến tranh máu lửa, nhưng dân tộc Việt Nam đoàn kết chống ngoại

xâm giành độc lập và giữ gìn bờ cõi, không ai muốn rời bỏ quê hương. Biến cố lịch sử ngày 30.4.1975 chấm dứt chiến tranh, thống nhất đất nước nhưng hàng triệu người miền Nam tiếp tục bỏ nước vượt đại dương đầy sóng gió hãi hùng, bất chấp nguy hiểm đi tìm tự do. Làn sóng vượt biên sôi động nhất năm 1978, 1979 thuyền nhân Việt Nam đến các nước láng giềng tại Á Châu bị xua đuổi, chìm tàu, bị hải tặc Thái hãm hiếp đàn bà, trẻ em... làm chấn động lương tâm Thế giới. Cao Ủy Tỵ Nạn (United Nations High Commissioner for Refugees) kêu gọi các quốc gia tự do mở vòng tay nhân đạo đón nhận người Việt tị nạn, Boots-oder Kontingentflüchtlinge.

Năm 2025 bước sang thứ 50 năm. Dân miền Nam Việt Nam bị cộng sản cai trị là một biến cố lịch sử đau thương, thế hệ chúng ta là nạn nhân khốn khổ bị tù đày không thể nào quên, bọn CS từ miền Bắc vào đối xử với Quân Dân Miền Nam vô cùng tàn ác, mở ra nhiều trại tập trung cải tạo, là loại nhà tù khổ sai bắt nhốt chúng ta, họ còn chủ trương đánh tư sản, tịch thu tài sản cướp nhà, đuổi người đi vùng kinh tế, đổi tiền... Bởi vậy chúng ta không chịu được chế độ CS độc tài đảng trị, nên phải bỏ nước ra đi trong những hoàn cảnh khác nhau, ra đi với đôi bàn tay trắng, vượt biển, đường bộ may mắn còn sống đến được bến bờ tự do, Những thập niên sau có thêm chương trình đoàn tụ gia đình, đi theo diện H.O. Người Việt hải ngoại đông nhất là ở Mỹ thành một Cộng Đồng Người Việt lớn nhất hải ngoại hội nhập thành công tốt đẹp. phát triển về văn hoá, âm nhạc nghệ thuật... Thế hệ con cháu chúng ta nói chung trên thế giới đều thành đạt rất rực rỡ trên mọi phương diện tốt nghiệp từ các Đại học danh tiếng như: Khoa học, Y khoa, Kinh tế, Chính trị, Quân sự... Nhiều tướng, tá tài giỏi trong quân đội Hoa Kỳ.

Chúng ta đã trải qua hơn hai mươi năm chiến tranh đau khổ, bom đạn tàn phá quê hương! Cầu mong năm Ất Tỵ lò lửa chiến tranh ở Trung Đông; Ukraina và Nga sớm chấm dứt mang lại yêu thương và hòa bình cho thế giới. Kính chúc quý đồng hương, quý niên trưởng các bạn đồng khóa SQ CSQG, năm mới, bình an, hạnh phúc, may mắn và khỏe mạnh.

Nguyễn Quý Đại

www.hoamunich.wordpress.com

Tài liệu tham khảo

Tiere und Lebensräume (Bertelsmann Lexikon Institut)

National Geographic Deutschland

Trang Wikipedia, hình nguồn trên Internet và của tác giả

Tuần báo Stern số 42/2012

ⁱ Đại Việt (大越) là quốc hiệu của nước Việt Nam tồn tại từ năm 1054 đến năm 1804. Vua Gia Long đổi tên nước thành Việt Nam, quốc hiệu Đại Việt chấm dứt hoàn toàn.